

Pinetum Blijdenstein

Beleidsplan 2016 – 2020

Stichting Pinetum Blijdenstein

Juli 2016

Inhoud

	pag.
Inleiding	2
De missie van Pinetum Blijdenstein	3
Situatie begin 2016; doelstelling en prioriteiten voor 2016-2020	4
1. Collectie	6
2. Tuin	8
3. Bezoek en accommodatie	10
4. Educatie	11
5. Cultuur en evenementen	12
6. Marketing en communicatie	13
7. Organisatie	15
8. Inkomsten en fondsenwerving	17
9. Financiële resultaten en prognose	19

Bijlagen

- A. Het belang van Pinetum Blijdenstein
- B1. Lijst van bedreigde soorten in de collectie van het Pinetum
- B2. Verwervingsplan voor de collectie
- C. Plattegrond
- D. Organisaties, die het Pinetum financieel hebben gesteund
- E. Prognose 2016-2020 (incl. resultaten 2015)

Inleiding

Pinetum Blijdenstein is gesticht aan het eind van de 19^e eeuw door B.W. Blijdenstein. Zijn kinderen schonken het in 1929 aan de Universiteit van Amsterdam. Er volgden vele goede jaren en de collectie werd belangrijk uitgebreid, maar door de bezuinigingen bij de universiteiten kwam het Pinetum, zoals ook andere botanische tuinen, in de jaren na 1980 geleidelijk in financiële problemen.

In 2000 is het Pinetum Blijdenstein van een dreigende ondergang gered door een verzelfstandiging. Het is toen ondergebracht in de Stichting Pinetum Blijdenstein. Daarbij zijn door een aantal instanties bedragen ter beschikking gesteld om het vermogen van de Stichting te versterken. Echter lang niet voldoende om de kosten van instandhouding te kunnen dekken uit de opbrengsten van dit vermogen.

Na aanvankelijk moeilijke jaren laat het zelfstandige Pinetum sinds 2008 een grote en brede vooruitgang zien. De collectie, die ook in de moeilijke jaren op peil bleef, wordt nu nog verder uitgebreid. De tuin is in zeer goede staat van onderhoud. Er is een jaarlijks programma van activiteiten, zoals exposities, muziekkuitvoeringen, lezingen e.d. Medewerkers, vrijwilligers en bestuur (ook allen vrijwilligers) vormen een hechte organisatie. De belangrijke investeringen uit de vorige beleidsplannen (2008-2012 en 2012-2016) zijn gerealiseerd. Onder meer de bouw van het bezoekerscentrum 'Klein Vogelenzang', de restauratie van de dienstwoning en de tuinmuur, de restauratie van de kassen, de bouw van een nieuwe oranjerie, vernieuwing van de klimaatregeling in de kassen. Het aantal bezoekers steeg tot meer dan 7.000 in 2015 (van ongeveer 2.000 per jaar op het dieptepunt). Het aantal donateurs is geleidelijk gegroeid tot ongeveer 1.100. Door een efficiënt beheer en dankzij een subsidie van de gemeente Hilversum is de exploitatie sinds 2009 kostendekkend.

Het gaat nu goed met Pinetum Blijdenstein. Maar vanzelf gaat dat nooit. Wat goed gaat moet in stand gehouden worden. En er zijn kansen, die wij nog beter kunnen benutten, en bedreigingen die wij beter kunnen opvangen als de organisatie voorbereid is. Het beleidsplan 2016-2020 beschrijft hoe de Stichting tot en met 2020 het Pinetum en zijn organisatie wil beheren, consolideren en op specifieke punten nog verder wil ontwikkelen. Om daarmee de toekomst van het Pinetum ook op lange termijn veilig te stellen, en deze unieke collectie en prachtige tuin de plaats en de bekendheid te geven die zij verdienen.

De missie van Pinetum Blijdenstein

De missie van de Stichting Pinetum Blijdenstein:

Wij beheren de unieke collectie Coniferen en andere Gymnospermen en breiden die op specifieke punten nog uit, met speciale aandacht voor met uitsterven bedreigde soorten (biodiversiteit).

Wij administreren deze collectie op wetenschappelijke wijze.

Wij beheren en onderhouden de tuin zodanig dat de collectie zich optimaal kan ontwikkelen en voor bezoekers goed tot zijn recht komt. Daarbij maken wij van de tuin een aantrekkelijke en interessante plaats om te verblijven en elkaar te ontmoeten. Zo zorgen wij ervoor dat een steeds grotere en bredere groep mensen het Pinetum kent en waardeert.

Wij verwerven, behouden en verspreiden kennis over Coniferen en andere Gymnospermen, om daarmee de belangstelling voor deze plantengroep en het bewustzijn van het belang ervan bij alle doelgroepen te vergroten.

Wij richten het Pinetum en zijn organisatie zodanig in dat het een 'platform' kan zijn voor culturele activiteiten zoals exposities, muziekuitvoeringen, symposia en lezingen, en voor sociale activiteiten, zoals ontvangsten, trouwlocatie e.d. Op deze manier combineren wij natuur en cultuur in onze activiteiten.

Om dat alles mogelijk te maken zorgen wij voor een krachtige organisatie en een brede en stevige financiering.

[Zie ook bijlage A. 'Het belang van Pinetum Blijdenstein'.](#)

Situatie begin 2016; doelstelling en prioriteiten voor 2016-2020

Situatie begin 2016

Het gaat goed met Pinetum Blijdenstein. Maar vanzelf gaat dat nooit. Wat goed gaat moet in stand gehouden worden. En er zijn kansen, die wij nog beter kunnen benutten, en bedreigingen die wij beter kunnen opvangen als de organisatie voorbereid is.

Een overzicht van de belangrijke sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen ('SWOT') begin 2016:

Sterke punten

- Collectie
- Tuin
- Historie
- Programma van activiteiten
- Organisatie en samenwerking (medewerkers + vrijwilligers + bestuur)
- Samenwerking met andere botanische tuinen en met instellingen in de omgeving
- Groeiend aantal donateurs en bezoekers
- Efficiënte, kostendekkende exploitatie

Zwakke punten

- Marketing en communicatie kunnen effectiever
- Daarvoor ondersteunende administratieve processen kunnen beter

Kansen

- Effectievere marketing en communicatie
  - Grotere bekendheid
  - Meer donateurs, bezoekers, boomadoptanten
  - Bredere exploitatie van het bezoekerscentrum (meer bedrijven)
  - Bredere basis van inkomsten
- Nog meer samenwerking met andere (natuur en cultuur) instellingen in de regio

Bedreigingen

- Continuïteit van de organisatie:
  - Rendabele exploitatie van 'Klein Vogelenzang'
  - Beschikbaarheid en inzet van voldoende vrijwilligers
  - Opvolging van enkele belangrijke functies in het bestuur
- Afhankelijkheid van enkele belangrijke financiële bijdragen (van de gemeente Hilversum en de Universiteit van Amsterdam)

Doelstelling en prioriteiten voor 2016-2020

Pinetum Blijdenstein is een kleine tuin met een 'grote' collectie. Met de collectie en de tuin gaat het, na moeilijke jaren in het verleden, nu goed.

Doelstelling van het Pinetum is dan ook niet om veel groter te worden, of geheel nieuwe activiteiten te ontwikkelen, maar om de goede gang van zaken te consolideren en op specifieke punten verder te ontwikkelen. Zo kunnen wij de bekendheid van, belangstelling voor en steun aan het Pinetum nog vergroten. En daarmee de basis van de inkomsten verbreden.

Prioriteiten voor het Beleidsplan 2016-2020 zijn:

1. Consolidatie van het beheer van collectie en tuin, onze kernactiviteit.

Het blijft een punt van aandacht om het huidige, hoge, niveau te handhaven en op punten nog te verbeteren.

2. Verdere verbetering en professionalisering van marketing en communicatie.

Tot nu toe worden marketing en communicatie geheel door vrijwilligers (waaronder bestuursleden) gedaan. Met succes en efficiënt. Maar het Pinetum is nu op een punt gekomen waar wij dit voor een verdere ontwikkeling van het Pinetum moeten intensiveren en professionaliseren. Een beperking hierbij is de grootte. Het Pinetum is te klein (qua bezoekerscapaciteit en organisatie) om grote uitgaven aan marketing en communicatie terug te verdienen.

Deze omstandigheid laat de volgende opties voor marketing en communicatie open:

- Uitvoering door vrijwilligers (bestuur en anderen)
- Samenwerking met specifieke andere botanische tuinen
- Sponsoring (in natura) door een professionele organisatie
- Samenwerking in het kader van de NVBT – Planten voor de Toekomst

Eerste stap zal zijn een marketing- en communicatieplan 2016-2020.

3. Continuïteit en op onderdelen versterking van de organisatie

De organisatie en de samenwerking van bestuur, medewerkers en vrijwilligers zijn een sterk punt van het Pinetum. Toch zijn hier onderdelen die de komende 5 jaar aandacht vragen:

- 3.1 Invulling van de marketing- en communicatiefunctie in het bestuur en verdere organisatie
- 3.2 Continuïteit van de rendabele exploitatie van het bezoekerscentrum 'KleinVogelenzang'
- 3.3 Continuïteit van het bestuur. Een goede opvolging van enkele belangrijke functies in het bestuur.

4. Enkele investeringsprojecten om het Pinetum nog aantrekkelijker te maken voor bezoekers en om kosten te besparen

Het gaat hier om 2 belangrijke projecten:

- 4.1 Vernieuwing of groot onderhoud van het podium in de tuin.
- 4.2 Installatie van zonnepanelen

1. Collectie

Huidige situatie

Het Pinetum Blijdenstein beheert een van de meest volledige collecties Gymnospermen ter wereld. Gymnospermen zijn de z.g. naaktzadige planten, dat zijn zaadplanten zonder bloemen. De belangrijkste groep hiervan zijn de Coniferen. Daarnaast telt de collectie Cycadeeën, Gnetales (waaronder Ephedra's), en de Gingko. Ongeveer 40% van alle soorten Gymnospermen, die wereldwijd voorkomen, zijn in de collectie opgenomen. De collectie telt veel soorten die in de natuur met uitsterven worden bedreigd.

Zie bijlage B1. 'Lijst van bedreigde soorten in de collectie van het Pinetum'.

De collectie bestaat voor het overgrote deel uit botanische soorten, in specifieke gevallen (bijv. om landschappelijke of historische redenen) aangevuld met cultivars. De meeste soorten Gymnospermen komen van nature voor in de gematigde en subtropische klimaatgebieden en in de koelere montane gebieden van de tropen en subtropen. Deze kunnen (grotendeels) in de volle grond gehouden worden. Subtropische en tropische soorten worden, in de winter of het gehele jaar, in de kassen gehouden; de ruimte daarvoor is echter beperkt.

Naast de Gymnospermen bevat de collectie van het Pinetum ook andere soorten uit het mesozoïsche tijdperk (250 - 66 miljoen jaar geleden), zoals varens, paardestaarten en mossen. Evenals de Gymnospermen zijn dat (niet bloeiende) planten, die al vroeg in de evolutie voorkomen. Een speciaal onderdeel van deze andere soorten zijn Tasmaanse planten (o.a. boomvarens). Doel van deze groep is om bezoekers een indruk te geven van de evolutie van de zaadplanten en van de flora in het mesozoïsche tijdperk, toen Coniferen de belangrijkste planten waren.

Rhododendrons zijn in de collectie opgenomen vooral om tuintechnische en tuinarchitectonische redenen. Maar ook hieronder zijn er zeldzame en met uitsterven bedreigde botanische soorten.

De gegevens over de collectie zijn op wetenschappelijke wijze geadministreerd volgens het International Transfer Format for Botanic Gardens Records (ITF 1), onder toezicht van de *Stichting Nationale Plantencollectie (SNP)*.

Meer dan 90% van de collectie van het Pinetum maakt onderdeel uit van de *Nationale Plantencollectie*.

Alle planten zijn voorzien van naambordjes, waarop de relevante gegevens van de plant zijn weergegeven.

De collectie is als volgt opgebouwd (situatie begin 2016):

	<i>Soorten wereldwijd</i>	<i>In collectie Pinetum</i>	<i>waarvan Rode Lijst soorten</i>
Coniferen	619	294	74
Cycadeeën	289	63	36
Ginkgo	1	1	geen
Chlamidospermen (Ephedrales)	75	17	geen
Tasmaanse endemen	400	80	ca. 5
Rhododendrons	800	150	ca. 15

De collectie wordt in stand gehouden en op specifieke gebieden uitgebreid door uitwisseling van zaden, stekken en planten met andere botanische tuinen, door te verzamelen in de natuur en een enkele keer door gerichte aankoop. Een belangrijke rol is daarbij weggelegd voor de eigen kweek. Hiervoor worden contacten onderhouden met de belangrijke internationale botanische tuinen en instituten, zoals Botanical Gardens Kew en Botanical Gardens Edinburgh (UK), Botanischer Garten Berlin (D) en de Atlanta Botanical Garden (USA). Verder is het Pinetum Blijdenstein lid van internationale organisaties voor de bescherming van bedreigde plantensoorten, zoals Botanical Gardens Conservation International (BGCI). Regelmatig zijn er contacten met universiteiten in binnen- en buitenland over onderzoeksmateriaal en samenwerking.

De oppervlakte van de tuin van het Pinetum is klein (1,4 ha.). Daarom heeft het Pinetum, in samenwerking met Natuurmonumenten, in de laatste jaren ook een 'buitencollectie' aangeplant op de buitenplaats 'Gooilust' in 's Graveland. Deze planten blijven onder collectiebeheer van het Pinetum. Soorten, waarvan meerder exemplaren in de collectie voorkomen, zijn ook geplant op diverse locaties in de gemeente Hilversum.

De functies van de collectie kunnen worden samengevat als:

- behoud van biologische diversiteit
- ex-situ bescherming van bedreigde soorten
- basismateriaal voor wetenschappelijk onderzoek
- uitgangsmateriaal voor kwekers van siergewassen
- uitgangsmateriaal voor het opsporen van medicinaal-actieve stoffen
- educatie.

Het geheel van collectie en tuin vervult ook een museale en recreatieve functie. Het beheer van de collectie wordt vastgelegd in een jaarlijks beheerplan.

Plannen 2016 – 2020

De collectie van het Pinetum Blijdenstein staat op zeer hoog peil. Belangrijkste doelstelling voor de komende vijf jaar en daarna is en blijft het in stand houden en op specifieke punten uitbreiden van deze collectie, met handhaving van het wetenschappelijke beheer van deze collectie. Dat willen wij als volgt bereiken:

- Verdere uitvoering en actualisering van het Verwervingsplan voor de collectie Gymnospermen, met een overzicht van en prioriteiten voor de soorten, die het Pinetum aan zijn collectie wil toevoegen. Speciale aandacht voor bedreigde soorten. Zowel door verwerving van planten en zaden van anderen als door eigen kweek. [Zie bijlage B.2. 'Verwervingsplan voor de collectie'](#).
- Verdere uitbreiding van de verzamelingen varens, paardestaarten en mossen voor de mesozoïsche tuin.
- Handhaven en op specifieke punten nog intensiveren van de contacten met andere botanische tuinen en instituten, zowel in Nederland als internationaal. Samenwerking met universiteiten op het gebied van onderzoek over Gymnospermen.

2. Tuin

Huidige situatie

De collectie van het Pinetum werd opgebouwd vanaf de 1880'er jaren door B.W. Blijdenstein. Hij reserveerde daarvoor een apart gedeelte van zijn terrein met kassen en opslagruimten langs de Van der Lindenlaan. Daar liet hij in 1898 een warmtemuur (dubbelsteens) bouwen langs de noordzijde (Van de Lindenlaan) en westzijde. In 1903 kwam er een beheerderswoning, ontworpen door architect Hanrath. Het definitieve ontwerp van de oorspronkelijke tuin (1909) en van de latere uitbreiding (1929), beide in Engelse landschapsstijl, zijn van tuinarchitect Copijn. Van 1929 tot 2000 was het Pinetum onderdeel van de Universiteit van Amsterdam. Onder beheer van de Universiteit is de collectie nog belangrijk uitgebreid en is in 1985 een nieuwe, grote, kas gebouwd. Van de oorspronkelijke kassen is er nog één aanwezig.

Zie bijlage C. 'Plattegrond'.

Het tuinontwerp van Copijn in Engelse landschapsstijl is behouden gebleven. In enkele gevallen zijn paden iets verlegd, bijv. om een grote Sequoiadendron ruimte te geven. En omdat de oppervlakte van het Pinetum beperkt is (1,4 ha.) en de collectie sinds het begin nog aanzienlijk is uitgebreid, is de begroeiing onvermijdelijk dichter geworden.

Vanaf 2012 is rond de vijver een mesozoïsche tuin aangelegd met ook andere soorten uit het mesozoïsche tijdperk, zoals varens, paardestaarten en mossen.

Sinds 2005 heeft het Pinetum een aangrenzend perceel (tussen de grote kas en de gymnastiekzaal van het Roland Holst College) van de gemeente in bruikleen. In 2013 is dit bruikleen bij overeenkomst verlengd voor 5 jaar met mogelijke verlengingen daarna. Dit perceel wordt voornamelijk gebruikt voor kweek.

De bodem van het Pinetum, minder dan 1 meter zwarte grond en daaronder zand, vraagt regelmatige bemesting en behandeling, veelal op individuele bomen afgestemd, om een goede groei van de bomen, die in de natuur op verschillende bodemsoorten leven, mogelijk te maken.

De twee kassen hebben een gegalvaniseerd stalen constructie, die in goede staat verkeert. De dubbele kunststof beglazing van de grote kas is in 2012 vervangen. Aan de grote kas is in 2014 een nieuwe oranjerie gebouwd, die in de zomer ook voor culturele evenementen gebruikt kan worden. De glasbedekking (enkel glas) van de kleine kas is in goede staat. Vervanging door dubbel glas is op termijn te overwegen vanwege het energieverbruik. De verwarming, bestaande uit twee ketels, geplaatst in 1998, is in 2014 gereviseerd; met vervanging aan het eind van de periode 2016-2020 moet rekening worden gehouden. De klimaatregeling in de kassen is in 2009 geheel vernieuwd. Goed uitgeruste faciliteiten voor de eigen kweek zijn er in een afgescheiden gedeelte van de kleine kas, een aparte kweekkas en buiten in een afgescheiden gedeelte van de tuin.

In droge en warme perioden is er veel water nodig. Daarvoor is in 2005 een bron geslagen van 40 meter diepte. Op de bron is een leidingstelsel door de tuin aangesloten. Delen hiervan, waaronder de aansluitpunten in de tuin, zijn in 2010 vernieuwd.

De beheerderswoning is in 2008 gerestaureerd en verkeert in goede staat.

De tuinmuur aan de Noord- en Westzijde van de tuin is in 2013 en 2015-16 geheel gerestaureerd.

De benodigde machines en gereedschappen voor het onderhoud van de tuin zijn aanwezig en in goede staat van onderhoud. De motormaaimachine is begin 2016 vervangen.

Plannen 2016-2020

De verzorging van de planten en van de tuin is van hoge kwaliteit en efficiënt. Doelstelling is de kwaliteit en efficiency van het tuinonderhoud te handhaven en waar mogelijk te verbeteren.

De volgende maatregelen zullen hiervoor worden genomen.

- Blijvende ontwikkeling van de expertise op het gebied van de kweek van Coniferen en andere Gymnospermen.
- Verdere uitbreiding van de 'buitencollectie' op 'Gooilust' in samenwerking met Natuurmonumenten (zie ook: 'Collectie').

Naast het reguliere beheer en onderhoud vragen de volgende projecten aandacht:

- Installatie van zonnepanelen op het dak van het bezoekerscentrum 'Klein Vogelenzang' en/of op het dak van de schaftruimte.
- Mogelijk vervanging van de verwarmingsketels rond 2020.
- Vanwege energiebesparing is het te overwegen t.z.t. de enkele beglazing van de kleine kas te vervangen door dubbele kunststof beglazing.

3. Bezoek en accommodatie

Huidige situatie

Bezoekers

Het Pinetum is het gehele jaar geopend voor bezoekers op maandag t/m vrijdag van 09.00 – 16.00 uur en in de weekeinden en op feestdagen van 12.00 – 16.30 uur. Op woensdag is de toegang gratis. Daarbuiten zijn er extra openingstijden i.v.m. evenementen. Sinds 2008 is het aantal bezoekers van het Pinetum sterk gestegen. In de jaren daarvoor lag het rond de 2.000. In 2015 werd een bezoekersaantal bereikt van meer dan 7.000.

Accommodatie

Voor bezoekers is er veel **informatie** beschikbaar (Zie ook onder 4. 'Educatie') Sinds een paar jaar beschikt het Pinetum ook over **faciliteiten voor slechtzienden**. Zij kunnen het Pinetum en de bomen ervaren door een combinatie van gesproken uitleg, geur en aanraking.

Met het **bezoekerscentrum** 'Klein Vogelenzang' (een verwijzing naar het niet meer bestaande huis 'Vogelenzang' van B.W. Blijdenstein) heeft het Pinetum een zeer goede accommodatie gekregen. Hiermee kan het in alle weersomstandigheden bezoekers ontvangen, ook voor bijv. lezingen, exposities en ontvangsten. Ook komen veel extra bezoekers in het kader van evenementen en ontvangsten. De uitrusting is eenvoudig, maar compleet en doelmatig. Voor een uitbreiding van verhuur aan bedrijven en (semi)overheid voor vergaderingen, trainingen e.d. zou een verbetering van de uitrusting wenselijk kunnen zijn.

De in 2014 geheel vernieuwde **oranjerie** is in de periode mei-oktober beschikbaar voor lezingen, exposities en ontvangsten. De accommodatie kan tijdelijk worden uitgebreid met *tenten*, zowel aangesloten aan het bezoekerscentrum als apart in de tuin. Het Pinetum heeft een grote tent (12 x 6 meter) en twee kleinere.

In de tuin staat ook een overdekt **podium**, dat voor muziek- en andere uitvoeringen wordt gebruikt. Het podium is een belangrijk onderdeel van de accommodatie, die het Pinetum kan bieden, maar verkeert in matige staat.

Plannen 2016 - 2020

- Doelstelling is om het aantal bezoekers verder te laten groeien naar 9.000 per jaar in 2020.
- Verbetering van de uitrusting (bijv. meubilair) van het bezoekerscentrum 'Klein Vogelenzang', als deze investering door uitbreiding van verhuur, vooral aan bedrijven en (semi)overheid, kan worden terugverdiend.
- Nieuwbouw of groot onderhoud van het podium.
Een optie is een geheel nieuw podium. Mits daarvoor voldoende belangstelling bestaat, ook van derde partijen, en mits de financiering daarvan mogelijk is. Vooraf zal overleg gevoerd worden met partners over mogelijke samenwerking. Als dat niet mogelijk blijkt, dan is groot onderhoud aan het huidige podium een alternatief.

4. Educatie

Huidige situatie

Het verwerven, behouden en verspreiden van kennis over Coniferen en andere Gymnospermen is een hoofdtaak van het Pinetum.

Centraal staan hierbij de *rondleidingen* door de tuin. Deze worden gehouden voor toeristen, geïnteresseerde leken, tuinliefhebbers, en experts op het gebied van Coniferen. Maandelijks is er een openbare rondleiding, daarnaast zijn er vele rondleidingen voor groepen op afspraak. In 2015 zijn er 44 rondleidingen gehouden.

Voor individuele bezoekers is er een '*Rondleiding op papier*', waarin markante planten beschreven worden. Er staan vele *informatieborden in de tuin* met uitleg over markante planten in de collectie. Met deze middelen kan ook de individuele bezoeker heel wat te weten komen over de planten en het Pinetum.

In 'Klein Vogelenzang' is een *vaste expositie* ingericht over Gymnospermen. Vitрины met kegels, houtmonsters en fossielen, platen van planten in het mesozoïsche landschap, en grotere fossielen geven de bezoeker een overzicht van de Gymnospermen, hun huidige kenmerken en verspreiding en hun evolutie. Regelmatig zijn er *exposities* in de tuin, waarbij een seizoen lang een groep planten speciale aandacht krijgt. In 2015 was dat 'Planten uit de Oertijd', in 2016 'Japan in het Pinetum'.

Als introductie over Gymnospermen en het Pinetum is er een *audiovisuele presentatie* beschikbaar. Deze is geproduceerd in samenwerking met de Willem de Kooning Academie in Rotterdam. Voor *lezingen* is een verscheidenheid van *presentaties* beschikbaar, over verschillende aspecten en met verschillende diepgang. De afgelopen jaren was er een 4-daagse cursus over de evolutie van planten: 'Van Alg tot Orchidee'. Voor verschillende hoveniersopleidingen is het Pinetum een vast punt in de opleiding als *practicum op het gebied van Coniferen*. Voor kinderen zijn er speelse middelen om kennis te maken met Coniferen, zoals de 'Rugzakrondleiding'.

In 2009 en 2010 en 2013 heeft het Pinetum voor experts *symposia* op hoog niveau georganiseerd met internationale sprekers.

Ook de *website* biedt brede informatie over de planten in de collectie.

Het Pinetum beschikt over een uitgebreide *bibliotheek* en documentatie.

De Stichting Pinetum Blijdenstein is een 'geregistreerd museum' in het Museumregister.

Plannen 2016 - 2020

Voortzetten en op punten intensiveren van de educatieve activiteiten.

- Om de paar jaar organiseren van een symposium op professioneel niveau over een onderwerp m.b.t. de Gymnospermen.

5. Cultuur en evenementen

Huidige situatie

Combinatie van natuur en cultuur

Veel evenementen in het Pinetum combineren natuur en cultuur. De collectie speelt daarin een belangrijke rol, zoals de expositie 'Japan in het Pinetum' in 2016, met speciale rondleidingen, maar ook exposities van beeldende kunst en een Go-tournoi. Evenementen en educatie gaan hier hand in hand (zie ook 4. 'Educatie').

Culturele evenementen

Het Pinetum biedt, naast zijn primaire functie voor de collectie, een prachtige locatie voor culturele evenementen, zowel *muziekuitvoeringen* als *exposities van beeldende kunst*. Jaarlijks is er een programma van culturele evenementen, een of twee op professioneel niveau, en enkele 'voor en door' locale relaties (bijv. donateurs) van het Pinetum.

Programma voor ouderen

In de periode april-september zijn er twee maal per maand speciale ontvangsten voor senioren uit de verzorgings- en verpleeghuizen in de omgeving, uitgevoerd in samenwerking met deze instellingen en soms met hulp van scholieren, die hun maatschappelijke stage doen.

Overige evenementen

Jaarlijks worden er ook nog andere evenementen georganiseerd, bijv. het paaseierenzoeken en andere activiteiten speciaal voor kinderen; wandelingen vanuit en rondom het Pinetum, een jaarlijks jeugdschaaktournoi i.s.m. het Hilversums Schaak Genootschap. Vaak worden deze evenementen gecombineerd met rondleidingen.

Overig (particulier) gebruik van Klein Vogelenzang

Het Pinetum is een officiële trouwlocatie in de gemeente Hilversum.

De tuin en 'Klein Vogelenzang' worden ook veel gebruikt door donateurs en sponsors voor ontvangsten, partijen, vergaderingen, trainingen e.d.

Donateurs en sponsors kunnen hiervoor het bezoekerscentrum huren, wanneer dat past binnen in het programma van het Pinetum.

Plannen 2016 - 2020

Voortzetten en op punten intensiveren van de evenementen (natuur en cultuur).

- Gezamenlijke evenementen met andere instellingen in Hilversum en omgeving (MCO, Filmtheater, museum, bibliotheek, enz.)
- Intensiveren van de verhuur van 'Klein Vogelenzang' aan bedrijven en (semi)overheid voor vergaderingen, seminars, trainingen e.d.
Mogelijk is hiervoor een investering nodig om de uitrusting van het bezoekerscentrum 'Klein Vogelenzang' te verbeteren.

6. Marketing en communicatie

Huidige situatie

Het Pinetum heeft een goed ‘product’, de collectie en de tuin. Door educatieve en culturele evenementen is dit product in de laatste jaren nog veelzijdiger en beter geworden. De prijs daarvoor is ook niet hoog (de entree is op woensdagen zelfs gratis). Wat nog beter en intensiever kan is de promotie van het Pinetum.

Het Pinetum Blijdenstein heeft veel waardering van de mensen, die het kennen. Dat zijn er al veel meer dan vroeger, maar nog te weinig. De doelgroep bestaat uit twee segmenten. Ten eerste Coniferenliefhebbers en –deskundigen, in Nederland en soms ook ver daarbuiten. Ten tweede mensen uit de regio, die het Pinetum kennen als een ‘instituut’ in de Hilversumse omgeving.

Het Pinetum heeft op dit moment de volgende media tot zijn beschikking:

‘*Blijdenstein Nieuws*’ komt twee keer per jaar uit in een oplage van 800 stuks.

De *website* is begin 2016 geheel vernieuwd. Hij geeft veel informatie en foto’s over de collectie en de historie van het Pinetum, actuele informatie over de evenementen, en praktische informatie over bereikbaarheid, openingstijden, toegang, jaarkaarten, e.d.

Een *digitale nieuwsbrief*, die regelmatig verstuurd wordt voor de aankondiging van evenementen e.d. Een *Facebook-pagina*, die ook rechtstreeks vanuit de website is te bereiken, met veel actuele nieuwtjes. Een *brochure*, vernieuwd in 2016, met algemene informatie over het Pinetum en de collectie. Een *audiovisuele presentatie* als introductie over het Pinetum en Gymnospermen

Met de *locale pers* heeft het Pinetum goede contacten; hierin wordt zeer regelmatig over het Pinetum geschreven. In *landelijke tijdschriften* verschijnen af en toe artikelen over het Pinetum. De *lokale omroep*, RTi Hilversum, besteedt regelmatig aandacht aan het Pinetum. Ook landelijke *radio- en televisieprogramma’s*, zoals ‘Vroege Vogels’, besteden af en toe aandacht aan het Pinetum.

Binnen de Nederlandse Vereniging van Botanische Tuinen (NVBT), waar het Pinetum lid van is, loopt van 2013 - 2017 het project ‘Planten voor de Toekomst’. Dit project, met een belangrijke subsidie van de Postcodeloterij, is gericht op promotie van de botanische tuinen in Nederland en het versterken van de onderlinge samenwerking. Onder dit project is de website van de NVBT vernieuwd, met ‘links’ naar alle aangesloten tuinen; de collectiedata van alle botanische tuinen worden centraal toegankelijk; er is een app in ontwikkeling die heel gemakkelijk informatie geeft over planten en tuinen; er wordt gewerkt aan een gezamenlijke programmering, bijv. de expositie ‘Beschermd Planten’ in alle botanische tuinen in 2015.

Deze activiteiten zijn een belangrijke ‘steun in de rug’ bij de marketing en communicatie van het Pinetum, maar kunnen de eigen inspanningen niet vervangen.

Tot nu toe worden marketing en communicatie geheel door vrijwilligers (waaronder bestuursleden) gedaan. Met succes en zeer efficiënt.

Het Pinetum is nu op een punt gekomen waar wij marketing en communicatie voor een verdere ontwikkeling van het Pinetum moeten verbeteren en intensiveren (en daarbij mogelijk de taken door professionals laten uitvoeren).

Een beperking hierbij is de grootte. Het Pinetum is te klein (qua bezoekerscapaciteit en organisatie) om grote uitgaven aan marketing en communicatie terug te verdienen.

Deze omstandigheid laat de volgende opties voor marketing en communicatie open:

- Uitvoering door vrijwilligers (bestuur en anderen)
- Samenwerking met specifieke andere botanische tuinen
- Sponsoring (in natura) door een professionele organisatie
- Samenwerking in het kader van de NVBT – Planten voor de Toekomst

Daarbij zullen wij kosten en baten steeds scherp moeten afwegen.

Plannen 2016 – 2020

Voortzetten van de huidige marketing en communicatie activiteiten, en tegelijkertijd een structurele verbetering daarvan onderzoeken, voorbereiden en invoeren.

- Formuleren van een nieuw marketing- en communicatieplan voor 2016-2020. Met externe inbreng, bijv. in samenwerking met iemand uit het vak (pro deo), met een collega-tuin, met een universiteit (faculteit bedrijfskunde) of met een betaalde adviseur. Hieruit volgen de mogelijkheden en prioriteiten voor invoering.
- In samenhang met het bovenstaande voorbereiden en inrichten van de organisatie hiervoor (bestuur, vrijwilligers, extern). Dit kan ook van invloed zijn op het profiel van toekomstige bestuursleden.
- Geleidelijk intensiever gebruik van ‘social media’ (vooral Facebook)
- Bereiken van een grotere groep door gezamenlijke projecten met andere instellingen in Hilversum (MCO, Filmtheater, museum, bibliotheek, enz.)

7. Organisatie

Huidige situatie

De organisatie van Pinetum Blijdenstein bestaat juridisch uit twee stichtingen, de *Stichting Pinetum Blijdenstein* en de *Stichting Steunfonds Pinetum Blijdenstein*. De eerste voert de activiteiten uit. De tweede, die al was opgericht in 1998 om het Pinetum financieel te steunen toen het nog onderdeel was van de Universiteit van Amsterdam, beheert het vermogen dat bij de verzelfstandiging in 2000 beschikbaar is gesteld (zie hoofdstuk 9).

Het *bestuur van de Stichting* bestaat begin 2016 uit 7 personen, waarvan één namens de Universiteit van Amsterdam en één namens de familie Blijdenstein. Zij ontvangen geen vergoeding. In het bestuur zijn de benodigde deskundigheid en ervaring goed vertegenwoordigd. Het *bestuur van de Stichting Steunfonds* bestaat uit 3 personen, waarvan 2 uit het bestuur van de Stichting. Ook zij ontvangen geen vergoeding.

Het Pinetum heeft twee *medewerkers* in dienst, de beheerder, Hans van Roon, die in de dienstwoning woont, is volledig in dienst (1,0 FTE); de wetenschappelijk collectiebeheerder, dr. André Aptroot, gemiddeld 1/2 dag per week (ongeveer 0,1 FTE). Door de grote inzet van vrijwilligers is deze bezetting toereikend.

De *Raad van Advies* telt enkele van 's werelds grootste experts op het gebied van Coniferen, en adviseert vooral op het gebied van collectiebeheer.

De *Culturele Commissie* verzorgt de organisatie en voorbereiding van één of twee grote culturele evenementen per jaar.

Behalve de twee medewerkers (1,1 FTE) wordt al het werk in het Pinetum gedaan door *vrijwilligers*. Het aantal vrijwilligers is sinds 2008 sterk gegroeid, en bedraagt nu ongeveer 40 (buiten het bestuur) voor activiteiten als onderhoud van de tuin, rondleidingen, ontvangst van bezoekers en gasten van 'Klein Vogelenzang', beheer van de website. Een minderheid van deze vrijwilligers is (zeer) regelmatig inzetbaar, de meerderheid incidenteel.

Binnen de Nederlandse Vereniging van Botanische Tuinen (NVBT), waar het Pinetum lid van is, loopt van 2013-2017 het project 'Planten voor de Toekomst'. Dit project, met een belangrijke subsidie van de Postcodeloterij, is gericht op de promotie van de botanische tuinen in Nederland en het versterken van de onderlinge samenwerking. Voor een kleine organisatie als het Pinetum is dit van groot belang. Een voorbeeld van deze samenwerking was bijv. de expositie 'Planten uit de Oertijd' in 2015, georganiseerd met steun van de Hortus Botanicus in Leiden.

De organisatie en de samenwerking van bestuur, medewerkers en vrijwilligers zijn een sterk punt van het Pinetum. Toch liggen hier ook risico's voor de continuïteit.

De exploitatie van het bezoekerscentrum 'Klein Vogelenzang' levert een belangrijke bijdrage aan de inkomsten. Dit is mogelijk door de grote inzet van vrijwilligers (waaronder een lid van het bestuur) en efficiënte inzet van professionele catering. Het Pinetum is te klein voor een professionele exploitatie; dan zou er onvoldoende marge overblijven.

Continuïteit door een goede opvolging is hier zeer belangrijk.

Enkele functies in het bestuur (bijv. die van voorzitter en vice-voorzitter) zijn al meer dan 10 jaar door dezelfde mensen bezet. Ook hier is een goede opvolging belangrijk.

Beschikbaarheid en inzet van voldoende vrijwilligers blijft altijd aandacht vragen in een organisatie als het Pinetum.

Plannen 2016 – 2020

Voortzetting van de goede samenwerking van bestuur, medewerkers en vrijwilligers, met als speciale punten van aandacht:

- Continuïteit van de rendabele exploitatie van het bezoekerscentrum 'Klein Vogelenzang' door een efficiënte bezetting van de functies door bestuur, vrijwilligers en professionele ondersteuning (catering).
- Invulling van de marketing- en communicatiefunctie (bestuur, vrijwilligers, extern).
- Borgen van de continuïteit van het bestuur door een goede opvolging van enkele belangrijke functies.
- Blijvende aandacht voor de begeleiding van en sfeer onder de vrijwilligers; en voor effectieve werving van nieuwe vrijwilligers.
- Verbetering van enkele (administratieve) processen, als basis voor een effectieve marketing en communicatie.

8. Inkomsten en fondsenwerving

Huidige situatie

Het Pinetum heeft *jaarlijkse inkomsten* uit:

<i>Bedragen in €</i>	<i>jaar 2015</i>	
Donateurs (met éénpersoons- of meerpersoonsjaarkaarten)	33.000	29%
Jaarkaart Universiteit van Amsterdam		
Entree (losse kaartverkoop) en rondleidingen		
Schenkeningen particulieren (boomadoptie)	27.000	23%
Exploitatie 'Klein Vogelenzang' en evenementen		
Verkoop van planten	5.000	4%
Verhuur dienstwoning	25.000	22%
Structurele subsidie gemeente Hilversum	25.000	22%
Bijdragen Steunstichting (uit opbrengst vermogen)		
Totaal	115.000	100%

De eigen inkomsten (zonder subsidies en bijdrage van de Steunstichting) zijn sinds 2008 op alle punten gestegen, vooral de inkomsten uit de exploitatie van het bezoekerscentrum 'Klein Vogelenzang'. De exploitatie 'Klein Vogelenzang' is sinds 2009 sterk gegroeid. Voor particuliere evenementen is nu ongeveer het maximale niveau gehaald dat met de beperkte vergunning en met vrijwilligers haalbaar is. Het gebruik door bedrijven en (semi)overheid voor vergaderingen, seminars, trainingen kan nog worden uitgebreid.

De structurele subsidie van de gemeente Hilversum (in 2015 € 25.000) blijft zeer belangrijk. Een botanische tuin kan in belangrijke mate zijn eigen inkomsten genereren, maar redt het niet zonder enige subsidie (zonder een 'pretpark' te worden).

Daarnaast heeft het Pinetum *incidentele inkomsten* uit

- projectsubsidies van fondsen (bijv. Prins Bernhard Fonds, Hugo de Vries Fonds, Rabobank Coöperatiefonds, van Reekum-van Moorselaar Stichting), serviceclubs (bijv. Rotary, Kiwani's, Soroptimisten), overheid (vooral gemeente Hilversum), bedrijven en particulieren. De bedragen hiervan kunnen per jaar sterk verschillen; het totaal bedroeg in 2015 ongeveer € 20.000. Projectsubsidies zijn regelmatig ontvangen voor restauratie- en investeringsprojecten en voor culturele evenementen.
- Legaten en algemene particuliere schenkingen zijn incidenteel voorgekomen sinds de verzelfstandiging.

Zie bijlage D. 'Organisaties, die het Pinetum financieel hebben gesteund'.

De fondsenwerving wordt geheel door bestuur en vrijwilligers gedaan. Met succes en zeer efficiënt. Maar wij kunnen dit nog enigszins intensiveren, mogelijk met externe hulp.

Sinds begin 2016 zijn Stichting Pinetum Blijdenstein en Stichting Steunfonds Pinetum Blijdenstein beide geregistreerd als 'culturele ANBI', waardoor schenkingen voor 125% fiscaal aftrekbaar zijn.

De Stichting Steunfonds Pinetum Blijdenstein heeft een vermogen van ongeveer € 1,1 miljoen. Daarvan is € 200 duizend geïnvesteerd in het bezoekerscentrum 'Klein Vogelenzang'. De rest, € 900 duizend, is belegd in effecten en liquiditeiten. Het vermogen komt hoofdzakelijk voort uit de bedragen, die bij de verzelfstandiging in 2000 door het ministerie van LNV, de Universiteit van Amsterdam, de provincie Noord-Holland en de gemeente Hilversum ter beschikking zijn gesteld. Voorwaarde bij de beschikbaarstelling van dit vermogen bij de verzelfstandiging in 2000 was dat het op lange termijn behouden zou blijven, waarbij alleen de opbrengsten voor het Pinetum mogen worden aangewend. In het huidige beursklimaat gaan wij uit van een jaarlijkse bijdrage van € 20-25.000.

Evenementen (concerten, lezingen, plantenmarkten e.d.) zijn belangrijk om bezoekers te trekken en het Pinetum in de belangstelling te brengen en te houden; maar wij verwachten niet dat het saldo van deze activiteiten veel directe inkomsten zal leveren.

Plannen 2016 - 2020

- Werving van donateurs.
Doel: van ongeveer 1.100 eind 2015 naar 1.350 eind 2020
Extra inkomsten in 2020: € 4.000.
- Verhoging van de inkomsten uit losse entreekaarten.
Doel: van ongeveer 800 in 2015 naar 1.000 in 2020 (€ 500)
- Werving van particuliere schenkingen (boomadoptie).
Doel: van 11 eind 2015 naar 20 eind 2020.
Extra inkomsten in 2020: € 3.500.
- Vergroten van het gebruik van het bezoekerscentrum 'Klein Vogelenzang' door bedrijven en (semi)overheid voor vergaderingen, seminars, trainingen. Dit zou gecombineerd kunnen worden met 'sponsoring' door een dergelijke organisatie.
Extra inkomsten in 2020: € 3.000.
- Vergroting van de inkomsten uit plantenverkoop
Doel: van nihil in 2015 naar € 2.000 in 2020.
- Behouden van de structurele subsidie van de gemeente Hilversum van € 25.000 per jaar.
- Behouden van de algemene jaarkaart van de Universiteit van Amsterdam (in 2015 was dit € 4.800).
- Voortgaande werving van projectsubsidies en –schenkingen voor culturele evenementen, investeringen en groot onderhoud. Van fondsen en overheid.
- Ook kan het Pinetum nog meer doen om de mogelijkheid van legaten en schenkingen onder de aandacht te brengen. Dit zullen incidentele gevallen zijn, maar zij kunnen voor het Pinetum een groot verschil maken.

9. Financiële resultaten en prognose

Huidige situatie

Sinds 2009 is de exploitatie van het Pinetum kostendekkend. De reguliere baten en lasten liggen globaal op een niveau van € 110-120.000 per jaar.

Baten en lasten van evenementen en projecten kunnen per jaar verschillen, maar het bruto resultaat ligt steeds tussen van € 0-5.000 negatief per jaar. Evenementen en projecten worden alleen uitgevoerd als de financiering verzekerd is; het bruto resultaat vertegenwoordigt de eigen bijdrage van het Pinetum, met name voor investerings- en restauratieprojecten.

<i>Bedragen in €</i>	<i>jaar 2015</i>
Baten regulier	115.000
Inkoop 'Klein Vogelenzang'	9.500
Bruto resultaat regulier	105.500
Bruto resultaat evenementen	2.000
Bruto resultaat projecten	- 5.000
<u>Lasten regulier</u>	
Personeel	57.000
Collectie	2.000
Tuin (incl. opstallen)	23.000
Klein Vogelenzang en dienstwoning	4.000
Marketing en communicatie	3.000
Algemene kosten	4.000
Afschrijving	6.000
Niet verrekenbare omzetbelasting	4.000
Totaal	103.000
Netto resultaat	- 500

De bedrijfsvoering is efficiënt, door de grote inzet van vrijwilligers, door een zuinig beleid en door de investeringen in de kassen en klimaatregeling. Het Pinetum beheert een collectie van wereldformaat op een terrein van 1,4 ha voor ongeveer € 120.000 per jaar.

Prognose 2016 – 2020 (incl. resultaten 2015)

De prognose 2016-2020 geeft de resultaten van 2015, de begroting voor 2016 en een prognose voor 2020. De prognose is te beschouwen als een 'scenario' van de inkomsten en uitgaven als resultaat van de uitvoering van dit beleidsplan. Een nauwkeurige begroting op deze termijn (5 jaar) is niet mogelijk.

Ook hier is een scheiding tussen de *reguliere exploitatie* (de lasten die jaarlijks noodzakelijk zijn om het Pinetum in stand te houden) en *evenementen en projecten*, die alleen worden uitgevoerd als de financiering daarvoor verzekerd is. Daarom is alleen het bruto resultaat hiervan opgenomen.

Voor de *baten* is onze doelstelling een behoorlijke groei, vooral van donateurs en schenkingen, en daarnaast van de exploitatie van 'Klein Vogelenzang' en plantenverkoop. Doel is hier vooral om een bredere spreiding van de inkomsten te realiseren. Veel donateurs geven al meer dan de standaardbedragen voor donaties. Daarom is niet gerekend met verhoging van de prijzen hiervoor. Voor de inkomsten van 'Klein Vogelenzang' is het uitgangspunt een prijsstijging overeenkomstig de algemene inflatie.

De *lasten* verwachten wij op het huidige, lage, niveau te kunnen houden, met een kleine stijging vanwege algemene inflatie.

Zie bijlage D. 'Prognose 2016-2020 (incl. resultaat 2015)'.

Bijlage A. Het belang van Pinetum Blijdenstein

Het Pinetum vervult belangrijke functies op verschillende gebieden:

1. De **collectie** van het Pinetum, onderdeel van de *Nationale Plantencollectie*, is een van de meest complete collecties van Gymnospermen (Naaktzadigen, met als belangrijkste groep de Coniferen) in de wereld. Deze collectie is van groot belang voor de instandhouding van zeldzame soorten (behoud van de biodiversiteit) en voor het verkrijgen, behouden en verspreiden van kennis daarover, zowel taxonomische kennis (soorten) als horticulturele kennis (kweek en verzorging). De collectie telt vele soorten die in de natuur met uitsterven bedreigd zijn. Onder kenners heeft het Pinetum wereldfaam; onder de bezoekers zijn specialisten en liefhebbers uit de gehele wereld.

2. Het Pinetum als **tuin** is een historisch en markant onderdeel van het noordwestelijk villagegebied van Hilversum (Rijksmonument, beschermd dorpsgezicht). Het is een plaats om te wandelen en van de bomen en planten te genieten, en een natuurlijke ruimte voor andere activiteiten zoals concerten, exposities en symposia.

Het Pinetum (ontwerp van tuinarchitect Copijn) en de beheerderswoning op het Pinetum (ontwerp van architect Hanrath) hebben beide sinds 2008 de status van *gemeentelijke monument*.

3. Het Pinetum is een centrum van **kennis en educatie** over Coniferen en andere Gymnospermen, door rondleidingen, lezingen en kennisuitwisseling met andere botanische tuinen en instituten. Voor vakmensen en leken. Voor jongeren en ouderen.

Naast deze primaire, in de statuten vastgelegde functies, vervult het Pinetum voor Hilversum en omgeving ook een rol op andere gebieden:

4. Op het gebied van **cultuur** vormt het Pinetum een prachtige omgeving en een 'platform' voor exposities, muziekkuitvoeringen, symposia en lezingen.

5. Op het gebied van **toerisme** is het Pinetum een doel van velen bij een bezoek aan Hilversum; vaak in combinatie met andere attracties.

6. Op **sociaal** gebied organiseert het Pinetum ontspannende en interessante excursies voor de vele ouderen in verzorgings- en verpleeghuizen in de omgeving. Mensen met een uitkering kunnen in het Pinetum een maatschappelijke bijdrage leveren als vrijwilliger. Herintreders op de arbeidsmarkt kunnen als voorbereiding in het Pinetum werken als vrijwilliger ('social return'). Het Pinetum is ook een officiële trouwlocatie in de gemeente Hilversum.

Bijlage B1. Lijst van bedreigde soorten in de collectie (2016)

IUCN Rode Lijst soorten in het Pinetum Blijdenstein

(IUCN: International Union for the Conservation of Nature)

Critically Endangered (19)

- *Abies beshanzuensis* (Baishan Fir)
- *Abies numidica* (Algerian Silver Fir)
- *Acmopyle sahniana*
- *Amentotaxus formosana* (Taiwan Catkin Yew)
- *Araucaria angustifolia* (Candelabra Tree)
- *Araucaria nemorosa*
- *Ceratozamia kuesteriana*
- *Cycas debaoensis*
- *Cycas wadei*
- *Encephalartos aemulans* (Ngotshe Cycad)
- *Glyptostrobus pensilis* (Chinese Water Fir)
- *Metasequoia glyptostroboides* (Dawn Redwood)
- *Pherosphaera fitzgeraldii* (Dwarf Mountain Pine)
- *Picea koyamae* (Koyama's Spruce)
- *Torreya taxifolia* (Florida Torreya)
- *Wollemia nobilis* (Wollemi Pine)
- *Xanthocyparis vietnamensis* (Golden Vietnamese Cypress)
- *Zamia prasina*
- *Zamia vazquezii* (Little Chamal)

Endangered (33)

- *Abies koreana* (Korean Fir)
- *Abies pinsapo*
- *Agathis ovata*
- *Amentotaxus yunnanensis* (Yunnan Catkin Yew)
- *Araucaria rulei*
- *Calocedrus formosana*
- *Cephalotaxus wilsoniana*
- *Cupressus duclouxiana* (Chinese Cypress)
- *Fitzroya cupressoides* (Patagonian Cypress)
- *Picea chihuahuana*
- *Picea omorika* (Serbian Spruce)
- *Picea maximowiczii* (Maximowicz's Spruce)
- *Pinus maximartinezii*
- *Pinus palustris*
- *Podocarpus angustifolius*
- *Podocarpus costalis*
- *Podocarpus nakaii*
- *Pseudotaxus chienii*
- *Retrophyllum minus* (Bois Bouchon)
- *Taxus contorta* (West Himalayan Yew)
- *Ceratozamia latifolia*
- *Ceratozamia norstogii*
- *Ceratozamia robusta* (Costilla De León)
- *Cycas changjiangensis*
- *Cycas taitungensis*
- *Dioon califanoi*
- *Dioon spinulosum*
- *Encephalartos arenarius* (Alexandria Cycad, Dune Cycad)
- *Encephalartos concinnus* (Runde Cycad)
- *Encephalartos horridus* (Eastern Cape Blue Cycad)
- *Encephalartos lebomboensis* (Lebombo Cycad)
- *Macrozamia spiralis*
- *Zamia fischeri*

Vulnerable (56)

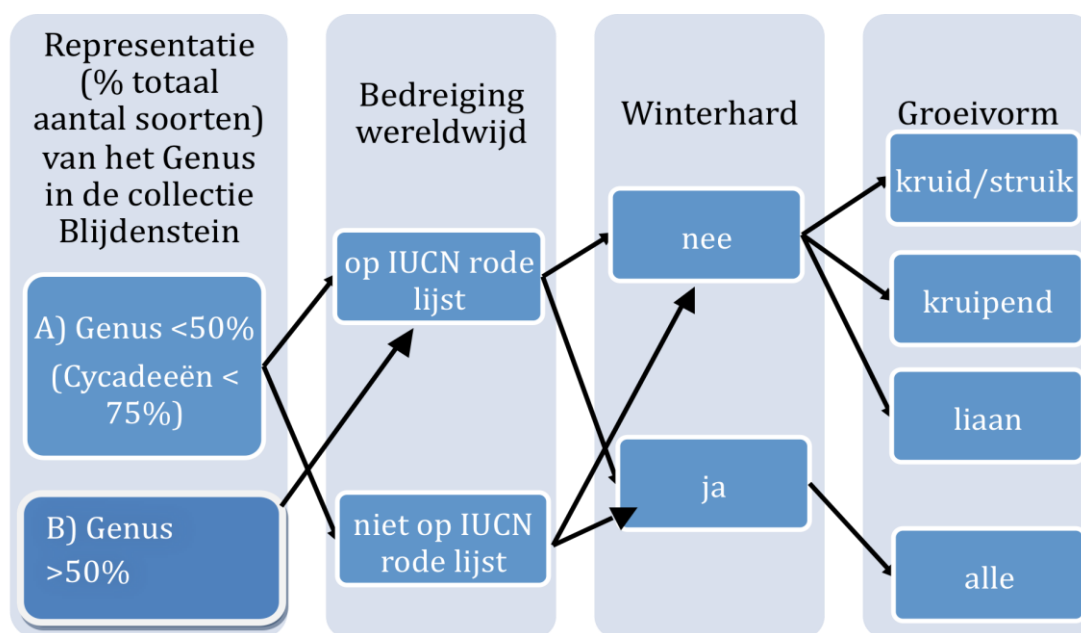
- *Abies fraseri* (She Balsam)
- *Abies squamata* (Flaky Fir)
- *Afrocarpus mannii*
- *Agathis dammara* (Agathis Gunung)
- *Agathis lanceolata*
- *Amentotaxus argotaenia* (Catkin Yew)
- *Araucaria araucana* (Monkey Puzzle)
- *Araucaria heterophylla* (Norfolk Island Pine)
- *Araucaria montana*
- *Athrotaxis cupressoides*
- *Athrotaxis laxifolia*
- *Athrotaxis selaginoides* (King Billy Pine)
- *Austrocedrus chilensis* (Ciprés De La Cordillera)
- *Callitris oblonga*
- *Calocedrus macrolepis*
- *Cedrus brevifolia*
- *Cephalotaxus lanceolata*
- *Cephalotaxus mannii*
- *Cephalotaxus oliveri*
- *Chamaecyparis lawsoniana* (Port Orford Cedar (POC))
- *Cunninghamia konishii*
- *Cupressus bakeri* (Siskiyou Cypress)
- *Cupressus cashmeriana*
- *Cupressus chengiana*
- *Cupressus goveniana* (Gowen Cypress)
- *Cupressus macrocarpa* (Monterey Cypress)
- *Halocarpus kirkii*

- *Larix mastersiana*
- *Picea brachytyla*
- *Pinus torreyana* (Santa Rosa Island Pine)
- *Podocarpus salignus* (Willow-leaf Podocarp)
- *Prumnopitys andina* (Uva De La Cordillera)
- *Pseudotsuga sinensis*
- *Retrophyllum rospigliosii* (Pino Hayuelo)
- *Sciadopitys verticillata*
- *Sequoia sempervirens* (Coast Redwood)
- *Sequoiadendron giganteum* (Giant Sequoia)
- *Taiwania cryptomerioides* (Taiwania)
- *Thuja koraiensis* (Korean Arbor-vitae)
- *Widdringtonia schwarzii* (Willowmore Cedar)
- *Ceratozamia mexicana*
- *Cycas bifida*
- *Cycas guizhouensis*
- *Cycas micholitzii*
- *Cycas panzhihuaensis*
- *Cycas seemannii*
- *Cycas siamensis*
- *Dioon purpusii*
- *Encephalartos altensteinii* (Eastern Cape Giant Cycad)
- *Encephalartos gratus* (Mulanje Cycad)
- *Encephalartos princeps* (Kei Cycad)
- *Encephalartos senticosus* (Jozini Cycad)
- *Encephalartos trispinosus* (Bushman's River Cycad)
- *Stangeria eriopus* (Natal Grass Cycad)
- *Zamia angustifolia*
- *Zamia encephalartoides* (Cacao Del Indio)
- *Zamia erosa*

Bijlage B2. Verwervingsplan voor de collectie 2016-2020

Het behoud van de rijkdom aan soorten en de (wetenschappelijke) kwaliteit van de collectie van de botanische tuin Pinetum Blijdenstein is een kerntaak van het Bestuur. Dit document is een eerste aanzet om tot een verwervingsplan te komen met als doel de collectie waar mogelijk uit te breiden en het behoud van waardevolle soorten in de huidige collectie te garanderen. Het hoofddoel van dit ambitieuze plan is om op termijn de collectie van de botanische tuin Pinetum Blijdenstein zodanig uit te breiden dat van ieder genus naaktzadigen meer dan de helft van het aantal soorten in de collectie aanwezig zal zijn met nadruk op bedreigde soorten. Om de keuze van te verwerven soorten te vergemakkelijken is een ambitieuze **wensenlijst** van soorten samengesteld, gebaseerd op mate van bedreiging wereldwijd, winterhardheid, en groeivorm en mate van bedreiging wereldwijd. De huidige **wensenlijst** omvat 592 soorten waaruit geput kan worden tot de hoofddoelstelling bereikt is. De ambitie is duidelijk niet om alle soorten van de lijst te verwerven.

Schematische voorstelling van de wensenlijstcriteria. Het schema wordt van links naar rechts gelezen.

Voorbeeld: als een soort nog niet in de collectie aanwezig is, EN tot een genus behoort met een representatie van meer dan 50%, EN op de IUCN rode lijst van bedreigde soorten voorkomt EN niet winterhard is, EN een struik is, wordt deze soort opgenomen op de wensenlijst.

Van de 592 soorten op de **wensenlijst** zijn er 232 bedreigd volgens de criteria van de IUCN (Critically endangered 49, Endangered 89, Vulnerable 94). Azië, Midden- en Zuid Amerika en Oceanië zijn het best vertegenwoordigd op de **wensenlijst**. Sommige landen zijn oververtegenwoordigd zoals Australië, China en Mexico, maar ook Zuid Afrika en Nieuw-Caledonië scoren relatief hoog.

Aan de hand van deze wensenlijst is een **prioriteitenlijst** opgesteld van 38 soorten die zowel winterhard (met uitzondering van Welwitschia) als ernstig bedreigd zijn.

Naast de **wensenlijst** van te verwerven soorten is er een **vermeerderingslijst** opgesteld van kwetsbare soorten in de collectie Blijdenstein. Op deze lijst staan vooralsnog alleen die soorten waarvan er momenteel slechts een enkel exemplaar in de collectie aanwezig is. De lijst kan eventueel aangevuld worden met andere soorten die kwetsbaar geacht worden om andere redenen (leeftijd, conditie etc.). Niet al deze soorten zullen in de praktijk voor vegetatieve vermeerdering (stekken) in aanmerking komen.

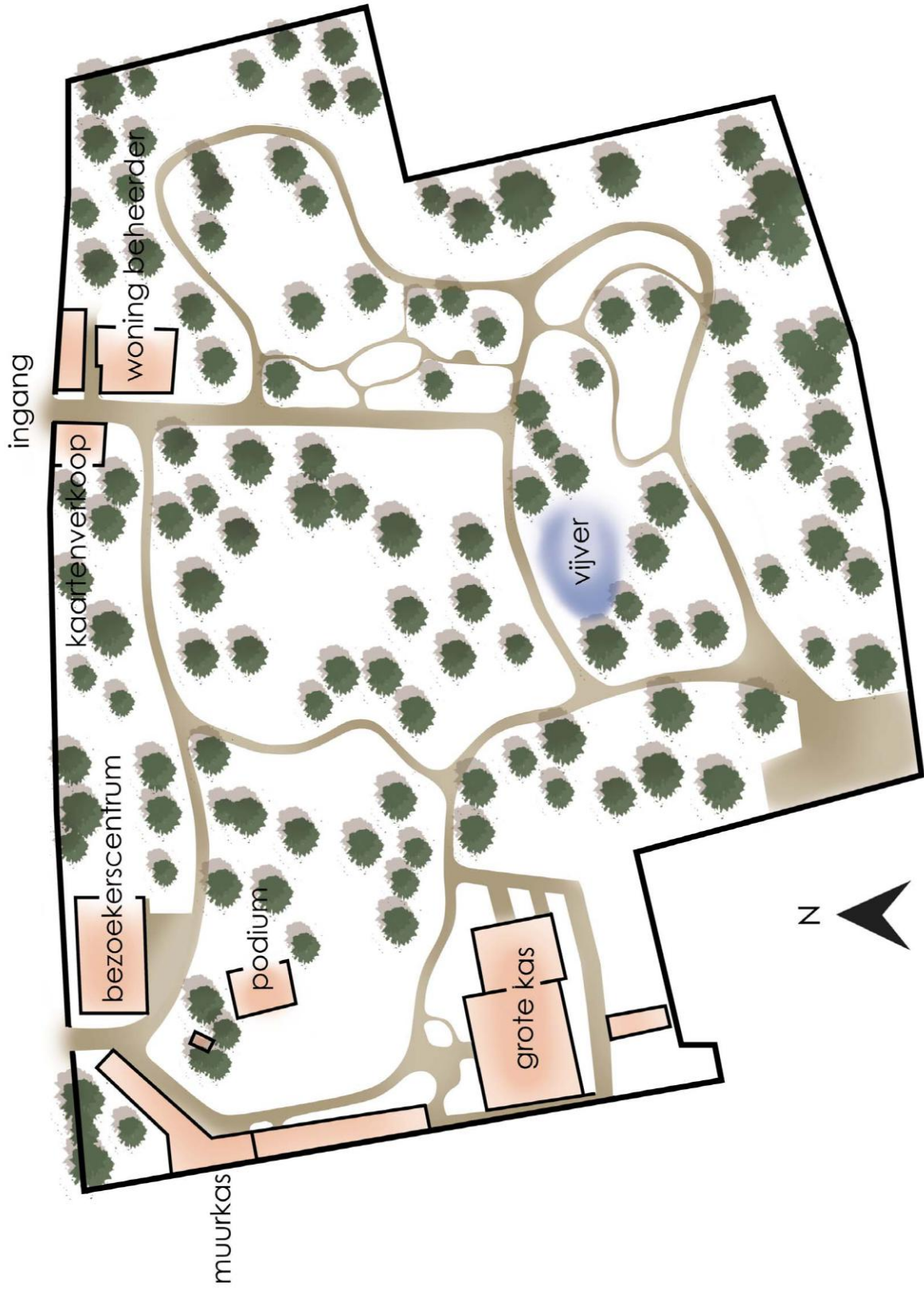
De **wensenlijst**, de **prioriteitenlijst** en de **vermeerderingslijst** zijn te raadplegen als aparte ‘ sheets’ in de database naaktzadigen.xls op de Klein Vogelenzang laptop.

Prioriteitenlijst voor verwerving (2016-2020)

<i>Genus</i>	<i>Species</i>	<i>IUCN Red List *</i>	<i>Land</i>
Abies	fanjingshanensis	EN	China
Abies	guatemalensis	VU	El Salvador, Guatemala, Honduras, Mexico
Abies	hickelii	VU	Mexico
Abies	pinsapo	EN	Marocco
Abies	yuanbaoshanensis	CR	China
Amentotaxus	assamica	VU	China
Calocedrus	rupestris	EN	Vietnam
Chamaecyparis	formosensis	EN	Taiwan
Cupressus	dupreziana	EN	Algeria
Ephedra	funerea	NT	USA
Falcatifolium	sleumeri	NT	Indonesia, New Guinea (Papua)
Juniperus	blancoi	VU	Mexico
Juniperus	cedrus	EN	Spain
Juniperus	durangensis	VU	Mexico
Juniperus	jaliscana	EN	Mexico
Juniperus	komarovii	NT	China; Russian Federation
Juniperus	pingii	NT	China
Juniperus	przewalskii	NT	China
Juniperus	standleyi	EN	Guatemala, Mexico
Lepidothamnus	fonkii	VU	Chile
Nothotsuga	longibracteata	EN	China
Picea	farreri	EN	China; Myanmar
Picea	martinezii	EN	Mexico
Picea	morrisonicola	VU	Taiwan
Picea	neoveitchii	EN	China
Pinus	albicaulis	VU	Canada; USA
Pinus	culminicola	EN	Mexico
Pinus	krempfii	VU	Vietnam
Pinus	pinceana	NT	Mexico
Pinus	rzedowskii	EN	Mexico
Pinus	squamata	EN	China
Pinus	tecunumanii	VU	Mexico to Nicaragua
Pinus	wangii	EN	China; Vietnam
Podocarpus	nubigenus	NT	Chile and Argentina
Pseudotsuga	japonica	VU	Japan
Pseudotsuga	macrocarpa	NT	USA
Torreya	jackii	EN	China
Welwitschia	Mirabilis	NE	Angola, Namibia

* CR = critically endangered EN = endangered VU = vulnerable NT = near threatened NE = not evaluated

Bijlage C. Plattegrond

Bijlage D. Organisaties, die het Pinetum financieel of in natura hebben gesteund

Bij de verzelfstandiging in 2000 heeft de Stichting Steunfonds Pinetum Blijdenstein eenmalig financiële bijdragen ontvangen van:

Ministerie van LNV
Provincie Noord-Holland
Universiteit van Amsterdam
Gemeente Hilversum.

Sinds de verzelfstandiging hebben de Stichting Pinetum Blijdenstein en de Stichting Steunfonds Pinetum Blijdenstein financiële bijdragen en bijdragen in natura ontvangen van de volgende organisaties:

Gemeente Hilversum
Universiteit van Amsterdam
Prins Bernhard Cultuurfonds
Hugo de Vries Fonds
Rabobank Coöperatiefonds
Van Reekum-van Moorselaar Stichting
Fondation Jordaan-van Heek
Gravin van Bylandt Stichting
KF Hein Fonds
ANWB Fonds
Elise Mathilde Fonds
Russell-ter Brugge Fonds
Stichting AKN
VSB Fonds
SNS Reaal Fonds
Sorooptimistenclub Hilversum
Rotary Club Hilversum
Kiwani Club Hilversum-Baarn
Roundtable Hilversum

Bijlage E. Prognose 2016-2020 (incl. resultaten 2015)

Reguliere exploitatie en evenementen/projecten

bedragen in € (na 2016 afgerond op € 500)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2015-2020 %
	realisatie	begroting	prognose				
BATEN REGULIER							
Donateurs, entree en rondleidingen	17.347	18.200					
Bijdrage Universiteit van Amsterdam	4.800	4.800				41.000	25%
Boomadoptie en schenkingen	10.656	10.000					
Exploitatie 'Klein Vogelenzang'	26.735	26.000				29.000	8%
Plantverkoop en winkel	0	500				2.000	p.m.
Huur dienstwoning	5.436	5.500				5.500	1%
Subsidie gemeente Hilversum	25.000	25.000				25.000	0%
Steunfonds Pinetum: bijdrage	25.000	25.000				23.000	-8%
Totaal	114.974	115.000				125.500	9%
OMZETAFHANKELIJKE KOSTEN							
Horeca kosten 'Klein Vogelenzang'	-9.612	-9.500				-10.000	4%
BRUTO RESULTAAT REGULIER	105.362	105.500				115.500	10%
BRUTO RESULTAAT EVENEMENTEN	1.840	500				0	
BRUTO RESULTAAT PROJECTEN	-4.883	-2.250				-2.500	
LASTEN REGULIER							
Personeel	-57.050	-59.100				-63.000	10%
Collectie	-1.664	-1.800				-2.000	20%
Tuin (incl. kassen en opstallen)	-22.831	-21.650				-24.500	7%
Klein Vogelenzang en beheerderswoning	-4.253	-4.300				-4.000	-6%
Marketing en communicatie	-2.659	-4.300				-5.000	88%
Algemene kosten	-4.283	-4.650				-4.500	5%
Afschrijving	-5.928	-6.250				-6.000	1%
Niet verrekenbare omzetbelasting	-4.000	-4.000				-4.000	0%
Financiële baten en lasten	-130	0				0	
TOTAAL LASTEN REGULIER	-102.798	-106.050				-113.000	10%
NETTO RESULTAAT	-479	-2.300				0	